

Vantaan kaupungin työllisyyspalveluiden lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

VN/31974/2021

VD/5329/00.04.03/2022

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että aikuisten maahan muuttaneiden kotoutumisen keskeiseksi tavoitteeksi on selkeästi nostettu työllistyminen. Esitys pyrkii tehostamaan ja kehittämään kotoutumisen alkuvaiheen palveluita, ja tavoitteena on nopeuttaa kotoutumista ja työllistymistä. Tehostaminen ei kuitenkaan saa heikentää tarjottavia palveluita.

Kotoutumisen palveluiden valtavirtaistaminen osaksi kuntien peruspalveluja on sinänsä hyvä suunta, mutta tulee vaatimaan kunnilta resursseja ja osaamista. Lisäksi tulee varmistaa, että kielitietoisia erityispalveluja on jatkossakin riittävästi tarjolla niitä tarvitseville.

Kotoutumisajan lyhentäminen saattaa asettaa haasteita tehostettua kotoutumisen tukea tarvitseville kohderyhmille ja pahimmillaan jopa haitata kotoutumisen onnistumista ja uhata jokaiselle perustuslain 2 luvun 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden toteutumista. Monen kotoutujan kielitaito ei ehdi kehittyä tuona aikana sellaiselle tasolle, että kunnallisissa peruspalveluissa voitaisiin suoraan tarjota palvelutarpeen mukaisia palveluita. Lisäksi tulee huomioida, että monella kotoutujalla on vahva tarve osaamisen kehittämiseen erilaisten koulutuspolkujen kautta. Pitkän tähtäimen osaamisen kasvattaminen on kuntien, mutta myös työmarkkinoiden etu, sillä se turvaa osaavan työvoiman saatavuutta tulevaisuudessa.

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että lakiesitys nostaa maahanmuuttajanaisten tavoittamisen ja työllistymisen edistämisen keskeiseksi toimenpiteeksi. Tässä yhteydessä pitää varmistaa, että erityisesti perhesyistä maahan muuttaneille naisille on riittävästi tarjolla kohdennettua palvelua. Samalla tulee kuitenkin huomioida, että koulutus ja työllistyminen ovat parhaita yhteiskuntaan kiinnittymistä ja kotoutumista edistäviä keinoja. Kohderyhmälle tarjottava uudenlainen erityispalvelu tulee kuitenkin huomioida rahoituksessa.

§ 11 perusteluissa (s.16) mainitaan kevyesti kustannuksiltaan merkittävä ja kohderyhmän elämäntilanteen kannalta keskeinen ”lastenhoidolla tuettu koulutustarjonta” toteamalla, että kunnan tulisi sitä järjestää. Näiden palveluiden rahoitukseen tulee löytää kuntia rasittamaton rahoitusratkaisu.

Lakiesityksessä esitetään kunnille useita uusia vastuutehtäviä sekä ylipäättään laajennettua roolia kotoutumisen edistämisessä. Erityisesti Vantaalla, jossa vieraskielisten määrä kasvaa voimakkaasti myös tulevina vuosina, rahoituksen riittävyys lakiesityksen kunnianhimoisiin tavoitteisiin nähden herättää huolta. On todennäköistä, että lakiesityksen mukainen

kohderyhmän laajeneminen nostaa kustannuksia sekä resurssien että palveluiden organisoinnin näkökulmasta.

8 § mukaisen ilmoitusvelvollisuuden kunnalle voidaan nähdä loukkaavan yksityisyyden suojaa. Vaikka siihen vaaditaankin henkilön suostumus, voidaan ilmoitus tehdä ilman henkilön ymmärrystä asian merkityksestä. Tämä ilmoitusvelvollisuus koskisi siis kaikkia toimijoita, myös järjestöjen työntekijöitä ja näin ollen matalan kynnyksen palveluja, joita tulisi voida käyttää anonyymisti. Yleensä ilmoitusvelvollisuus koskee asioita, joiden ilmoittamatta jättämisestä seuraisi välitöntä varaa tai uhkaa henkilölle. Ilmoitusvelvollisuuden sijaan järjestöjen työntekijöiden voisi edellyttää asiakasohjauksen muihin palveluihin tarpeen mukaan.

Vantaa kaupunki haluaa myös huomauttaa, että lakiesityksen valmistelutahti on ollut liian tiukka, jotta kunnissa olisi ehditty ottaa laajemmin kantaa kaikilta asiaan liittyviltä tahoilta. Lakiesityksellä on merkittäviä vaikutuksia kotoutumisen edistämisen toimintakenttään sekä kunnalle että hyvinvointialueelle, niin taloudellisesti kuin vastuunjaon osalta.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Esityksen mukainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi herättää terminä epäselvyyksiä vrt. hyvinvointialueen palvelutarpeen arviointi. Palvelutarpeen arvioinnin erot tulee määritellä selkeästi ja täsmentää erityisesti työ- ja toimintakyvyn arviointia.

Vantaa kokee kyseenalaiseksi työ- ja toimintakyvyn arvioinnin jättämisen kunnan vastuulle, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu ja pätevä henkilökunta siirtyvät hyvinvointialueelle. Kaikki kotoutujat eivät tarvitse sosiaalipalveluita kotoutumisensa edistämiseksi, mutta ohjaus tarpeen mukaisesti palveluihin hyvinvointialueelle tulee varmistaa.

Sosiaalihuoltolaissa korostetaan hyvinvoinnin edistämisen ja *ennaltaehkäisyn* näkökulmaa. Mikäli kunnan työntekijä ei tunnista mahdollisia ongelmia tai muutoin ohjaa asiakasta sosiaalipalveluihin, jää hakeutuminen palveluihin kotoutujan oman aktiivisuuden varaan. Tämä voi johtaa siihen, että asiakkaan tilanne jää selvittämättä.

Lakiesityksen mukaisesti uusi monialainen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma tulisi toteuttaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön edellytyksiä ei ole esityksessä riittävästi arvioitu, sillä käytännössä kolmikantaisen tapaamisen toteuttaminen on hyvin haastavaa aikataulullisesti. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttaminen sitoo työvoimaviranomaiset hyvin säädeltyyn tapaamisen aikataulutukseen ja yhteisen tapaamisajan löytäminen hyvinvointialueen edustajan kanssa voi siis olla käytännössä mahdotonta. Esityksessä on huomioitu, että työvoimaviranomainen voisi päivittää suunnitelmaa tarvittaessa myös ilman hyvinvointialueen edustajaa, mutta silloin monialaisesta suunnitelmasta ei olisi varsinaista lisäarvoa verrattuna tavalliseen kotoutumissuunnitelmaan.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen voitaisiin toteuttaa erityisen heikossa asemassa olevalle maahan muuttaneelle yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ilman uuden suunnitelmamuodon luomista ja palvelukokonaisuuden tarpeetonta monimutkaistamista.

Lakiesitys ehdottaa monialaisen kotoutumissuunnitelman perustaksi muun muassa työ- ja toimintakykyä edistäviä toimenpiteitä ja palveluita. Kotoutujat on kuitenkin rajattu muun muassa kuntouttavan työtoiminnan ulkopuolelle, vaikka käytännössä kuntouttava työtoiminta voisi olla heidän palvelutarpeensa mukaista palvelua. Kuntouttavassa työtoiminnassa voitaisiin hyvin yhdistää kielikoulutusta ja työ- ja toimintakykyä tulevaa palvelua myös kotoutujille.

Kunnan työntekijän koulutusvaatimusta ei ole erikseen määritelty laissa. Voidaankin olettaa, että työntekijän on vaikea arvioida kansainvälistä suojelua saaneen haavoittuvuutta ja tarvetta sosiaali- ja terveystalouteihin tai monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Kotolain perusteluosiossa todetaan *että ”kiintiöpakolaisina saapuneet tarvitsevat yleensä enemmän neuvontaa ja ohjausta kuin oleskeluluvan saaneet kansainvälistä suojelua hakenneet henkilöt, jotka ovat vastaanottovaiheessa saaneet perustason tietoa, osallistuneet vastaanottokeskuksessa opinto- ja työtoimintaan sekä tutustuneet myös omatoimisesti suomalaisen yhteiskuntaan.”* Kuitenkin Vantaan sosiaalipalveluiden maahanmuuttoyksiköissä on kokemus, että useimmilla kansainvälistä suojelua saaneilla on merkittävää sosiaali- ja terveystaloutien tarvetta ja he ovat usein haavoittuvassa asemassa. Vastaanottokeskuksen tarjoamat palvelut ovat suppeammat ja vastaanottokeskuksen järjestämä suomalaisen yhteiskunnan peruskurssi on pakollinen vain vastaanottokeskuksissa asuville turvapaikanhakijoille, kun valtaosa turvapaikanhakijoista asuu yksityismajoituksessa. Myös varsinainen kotoutuminen alkaa myönteisen oleskelulupapäätöksen saamisen jälkeen.

Monilla pakolaistaustaisilla on myös pelkoja liittyen viranomaisiin ja luottamuksen puutetta tai muuten kyvyttömyyttä artikuloida palvelutarpeitaan. Olisikin tärkeää, että kaikille pakolaistaustaisille (niin kiintiössä tullee kuin kansainvälistä suojelua saaneille) lähtökohtana olisi monialainen palvelutarpeen arvio, jossa sosiaalialan ammattihenkilö voisi todeta sosiaalihuollon palvelutarpeen.

Lakiesityksessä ehdotettu hoitovapaalla olevan kotivanhemman kotoutumissuunnitelman velvoittavuus kummostuttaa. Lapsella ei ole ennen kotikunnan määrittämistä subjektiivista oikeutta päivähoitoon ja kotivanhempi kuluttaa entistä lyhyempää kotoutumisaikaa osallistumisedellytyksistä eli tämä sotii yhdenvertaisuusperiaatetta vastaan.

Mikäli kotoutumista haluttaisiin kuitenkin edistää jo kotivanhemmuuden aikana, vanhemmalle voitaisiin tehdä osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja ohjata vapaaehtoiseen kielen opetukseen tai järjestötoimintaan ilman kotoutumissuunnitelman tekoa. Tällöin kunnalla olisi tieto kotihoitoon tuella olevasta vanhemmasta, mutta kotoutujalla säilyisi sama oikeus vanhempainvapaaseen kuin muillakin vanhemmilla

(yhdenvertaisuus). Kotivanhempien opetukseen osallistuminen vaatii myös kunnan/järjestöjen järjestämää lastenhoitoa kielikoulutuksen aikana, joka taas vaatii resurssia ja erillistä rahoitusta.

Osa kansainvälistä suojelua saaneista on työllistynyt osa-aikatyöhön turvapaikkaprosessin aikana, mutta heillä on edelleen tarvetta kotoutumiskoulutukselle. Myös heille tulisi taata oikeus palvelutarpeen arvioon ja suunnitellaan siten, että osa-aikatyö mahdollistuu. Resurssien puutteessa kunta voisi tämän esityksen mukaan arvioida, ettei kotoutumisen palvelutarpeen arviolle ja kotoutumissuunnitelmalle ole tarvetta.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Kotoutumiskoulutuksen hankinta ja järjestämisvastuu siirtyy tulevan työvoimapalvelujen uudistuksen myötä kunnille. Osana uudistusta tulisi varmistaa yhteistyö valmistelussa ja osaamisen siirtyminen kuntiin esimerkiksi koulutusten muodossa. Valtiolle on kertynyt erityisosaamista koulutusten ja valmennusten hankinnasta, joten olisi suotavaa, että tämä osaaminen siirtyisi samassa yhteydessä niihin kuntiin, joissa erityisesti on kotoutujia ja maahan muuttaneita. Jos osaamista ei siirry, pelkona on, että tavoiteltu tehostaminen ei palveluprosessin alkuvaiheessa toteudu.

Kotoutumiskoulutuksen yksi suurimmista haasteista on ollut siihen pääsy ja uuden lain myötä tulisivat kiinnittää erityisesti huomiota odotusaikojen venymisen estämiseen. Koulutuksen odottaminen passivoi ja turhauttaa asiakasta ja voi lisätä epäluottamusta yhteiskunnan toimintaa kohtaan. On tärkeää, että asiakas pääsisi kotoutumiskoulutukseen heti kotoutumisen alkuvaiheessa ja koulutusta olisi riittävästi tarjolla ei muodoissa. Koulutukseen pääsyn tehostaminen vaatii kuitenkin resursseja koulutusten hallinnointiin ja ohjaukseen.

Kotoutumiskoulutuksen päättöarviointi on sinänsä hyvä lisäys kotoutumiskoulutukseen, ja tukee kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuuden arviointia. On kuitenkin huomioitava, että kaikki eivät tule saavuttamaan toivottua B1.1. kielitaitotasoa, joten päättöarvioinnissa tulisi huomioida kotoutumiskoulutuksen eri lopputulemat ja mahdollisesti sisältää arvio jatko-ohjauksen tarpeesta.

On myös tärkeää, että päättöarvioinnista ei tule tekstipohjaista koetta, vaan arvioinnissa otetaan huomioon kokonaisvaltaisesti kaikki kielen kehityksen osa-alueet: kirjallinen, kuultu ja puhuttu suomi.

Muutos työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tukemiseen kotoutumisajan päättymisvaiheessa on erittäin tervetullut ratkaisu ja tulee mahdollistamaan monen kotoutujan opintojen loppuun saattamisen. Esityksessä on hyvin huomioitu myös yli 25-vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden erilaiset tilanteet: yli 25-vuotiaat asiakkaat voivat jatkaa työttömyysetuudella tuettavia omaehtoisia opintoja työllistymissuunnitelmalla, ja alle 25-vuotiaiden kohdalla kotoutumissuunnitelman kestoa voidaan pidentää enintään vuodella.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

Kotoutumishjelma on todella laaja kokonaisuus ja sisältää useita tarkkaan määriteltyjä tehtäviä kunnan osalta. Kotoutumishjelman vähimmäisvaatimukset sisältävät usean eri toimialan ja hallinnonalan toimintojen yhteensovittamista, ja tulevat vaatimaan kunnilta valmisteluun huomattavaa resurssia. Tulee myös huomioida, että pääkaupunkiseudulla suuri maahan muuttaneiden määrä vaikuttaa palveluvervoitteiden laajuuteen ja tätä eroa tulisi kompensoida myös rahoituksen osalta.

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio on hyvä lisä kotoutumisen alkuvaiheeseen, mutta aikaisemmat kokemukset ELY-keskuksen toteuttamasta yhteiskuntaorientaatioiden hankinnasta ovat olleet vaihtelevia. Ryhmien täyteen saaminen on ollut haastavaa, ja omakielistä orientaatiota on pystytty tosiallisesti järjestämään vain suurimmilla kielillä. Vantaan kaupunki näkee, että yhteiskuntaorientaation toteuttamisessa esimerkiksi maahanmuuttajajärjestöillä voisi olla keskeinen rooli.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

Alaikäisten ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelujen siirto hyvinvointialueelle on perusteltua ja rajoitustoimenpiteitä koskeva sääntely on kannatettavaa.

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

Hyvinvointialueen tulisi olla osapuolena kuntaan ohjaamisesta, sillä kuntapaikkoja myönnetään haavoittuvassa asemassa oleville, joilla on runsaasti sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta. Näin voidaan varmistaa, että esim. laitoshoitopaikka tai muu asumispalvelu pystytään järjestämään. Myös palvelujen tarpeen määrittely tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaisesti hyvinvointialueella. Kunnan tulisi järjestää asunto myös perheryhmäkodeista ja muista asumismuodoista itsenäistyville nuorille heidän täytettyään 18 vuotta, sillä lähtökohtaisesti he ovat haavoittuvassa asemassa.

Myös kiintiöpakolaisten valinnassa tulisi hyödyntää monialaisuutta ja hyvinvointialueiden ammattilaisten tulisi olla mukana kiintiövalintamatkoilla. Hallituksen esityksessä tämä koskee vain kuntaa.

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

Esityksellä pyritään selkiyttämään eri viranomaisten rooleja ja tehtäviä kotoutumisen edistämässä. Kuntien vastuulle siirtyy runsaasti uusia ja vanhoja vastuutehtäviä, mikä tarkoittaa kuntien osalta rahoituksen, henkilöresurssien sekä osaamisen lisätarpeita.

Vastuu laajenee muun muassa työvoiman ulkopuolella oleviin henkilöihin. Tulee myös huomioida, että tällä hetkellä työvoiman ulkopuolisille henkilöille palvelua toteuttavat tahot

siirtyvät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Palveluiden uudelleenorganisointi tälle kohderyhmälle tulee aiheuttamaan kunnassa lisäresursoinnin tarvetta, ja tämän tulisi näkyä myös rahoituksessa selkeästi.

Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueen ja kunnan välille syntyy uusia rajapintoja kotoutumisen edistämisen osalta, ja tämä voi haastaa palveluiden ja tehtävien yhteensovittamista. Tästä syystä hyvinvointialue tulee kunnan tavoin velvoittaa yhteistyöhön sekä myös järjestämään erillistä palvelua erityistä tukea ja sosiaalipalvelua tarvitseville kotoutujille ja maahan muuttaneille. Myös kotoutumisvaiheessa tulee olla mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi työkyvyn arviointia ja erilaisia asiantuntija-arviointeja, joiden hankinta ja toteutus olisi loogisempaa hyvinvointialueen puolella.

Esityksessä korostuu kunnan rooli ja kotoutujan ohjaaminen kunnan palveluihin, mutta siitä puuttuu ymmärrys, että erityisen haavoittuvassa asemassa olevat tulisi ohjata hyvinvointialueen palveluihin, jossa heidän palvelutarpeensa kartoitettaisiin sosiaali- ja terveyssalan ammattilaisten toimesta. Esityksessä ei nosteta esille sosiaalihuollon ammattilaisten tehtävää yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämisessä, syrjäytymisen ehkäisemisessä sekä hyvinvoinnin lisäämisessä, jotka ovat myös kotoutumisen edistämisen keskeisiä elementtejä. Myös ohjausta kunnan palveluista hyvinvointialueen palveluihin tulisi esityksessä painottaa, ja ilmoitusvelvollisuuden sosiaalihuoltoon tulisi koskea myös kunnan kotoutumista edistäviä palveluita.

Lakiehdotuksessa ei kuvata maahanmuuttajan kokonaisvaltaista kotoutumisprosessia ja sen psykososiaalista ulottuvuutta, joka on sosiaalityön keskiössä. Sosiaalipalveluista annetaan ylipäättään kuva, joka ei vastaa sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa. Sosiaalihuollon kotoutumisen edistäminen nähdään yksittäisinä toimenpiteinä ja neuvontana kokonaisvaltaisen muutokseen tähtäävän suunnitelmallisen työn sijaan. Myöskään kotoutumiseen liittyviä sosiaalihuollollisia tuen tarpeita ei ole huomioitu laissa.

ELYN ja KEHAN roolit jäävät lakiesityksessä epäselviksi ja osittain päällekkäisiksi. Lakiesityksessä myös ehdotetaan, että kunnan tulisi raportoida vähintään kahden vuoden välein kotoutumisen edistämisen tavoitteiden toteutumisesta ELY-keskukselle. Tällainen raportointivelvoite on erikoinen ehdotus kunnan itsehallinnon näkökulmasta, sillä ELY-keskuksella ei ole kuntaa ohjaavan viranomaisen roolia.

Valtion korvaukset (8 luku)

Vantaan kaupunki kannattaa esityksen mukaista tavoitetta korvausjärjestelmän selkiyttämisestä. Korvausjärjestelmä näyttäytyy kuitenkin edelleen pirstaleisena, sillä osa toiminnasta tullaan jatkossakin rahoittamaan valtionosuuksina, osa laskennallisina korvauksina, osa työvoimapalvelu-uudistuksen yhteydessä säädettävän rahoitusmallin kautta, ja osa erilaisina hankerahoituksina.

Vantaa pitää erittäin hyvänä pysyvään rahoitusmalliin siirtymistä ohjaus- ja neuvontapalvelujen osalta. Jatkossa toivotaan myös kotoutumisen ja työllistymisen

edistämisen kannalta tärkeisiin osaamiskeskuspalveluihin samankaltaista pysyvää ratkaisua, samoin kuin muihin hankepohjaisiin toimintamalleihin (esim. Talent Boost).

Noin puolet maahan muuttaneista Suomessa asuu pääkaupunkiseudulla, ja kunnan tehtävien laajeneminen tulee kasvattamaan kuntien vastuuta entisestään vieraskielisen väestön kotoutumisen edistämisestä. Lisäksi tuleva työvoimapalvelujen siirto kuntiin siirtää myös vastuun vieraskielisen väestön työllisyyden edistämisestä kunnille. Lakiesityksen pohjalta on täysin mahdotonta arvioida riittävätkö esityksessä ehdotetut rahoitusmuutokset kattamaan tehtävien laajenemisen aiheuttamat kustannukset.

TE2024-uudistuksen yhteydessä myös kunnan rahoitusvastuu työttömyysturvan osalta muuttuu ja vastuu kasvaa. Kuntien tulee rahoittaa työmarkkinatukea myös niiltä päiviltä, kun työnhakija osallistuu työvoimapalveluihin, kuten esimerkiksi kotoutumiskoulutukseen tai muuhun vastaavaan palveluun. Kotoutuja-asiakkaat ja muut maahan muuttaneet osallistuvat lähtökohtaisesti ensisijaisesti kotoutumiskoulutukseen ja muihin kotoutumista tukeviin palveluihin, joten kunnan kustannusten voidaan odottaa kasvavan muutoksen takia. Vantaalla työllisyyspalveluiden asiakkaista 53% on vieraskielisiä, joista suuri osa osallistuu ensisijaisesti erilaisiin kotoutumista ja työllistymistä tukeviin palveluihin tai koulutukseen.

Ministeriryhmän erillisratkaisun mukaan kunnan työttömyysetuuksia koskevan rahoitusvastuun päivälaskuri jäädytetään, jos kunta maksaa työttömyysetuutta kotoutumisen perusteella. Pakolaisten osalta jäädytyksen kesto on kolme vuotta, muiden maahan muuttaneiden osalta vuoden. On kuitenkin huomattava, että työllistyminen on realistista vuoden jälkeen vain pienelle osalle maahan muuttaneista, ja pakolaistaustaisille 3 vuoden jälkeenkin haasteellista. Vaarana on, että tilanne aiheuttaa selkeää kustannusten nousua kunnissa.

TE2024-uudistuksen mukaisesta vieraskielisyyskriteeristä on esitetty myös kriittisiä näkökulmia erityisesti pienten kuntien osalta, sillä mikäli pienemmät kunnat eivät pystyisi järjestämään riittävästi kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluita maahan muuttaneille ja kotoutujille, voi riskinä olla kohderyhmän entistä suurempi keskittyminen keskustaupunkeihin. Tämä lisäisi entisestään suurta tarvetta resurssien ja rahoituksen osalta suurissa kaupungeissa.

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

Tiedonsaannin ja -vaihdon täsmennykset ovat hyvä asia ja selkiyttävät toimijoiden välistä tiedonvaihtoa asiakastyössä.

Uusi kotoutumisen asiakastietojärjestelmä on pääosin hyvä ehdotus työvoiman ulkopuolella olevien asiakastietojen keräämiseen. On myös hyvä, että tiedonkeruuta ja kotoutumisen palveluiden kehitystä tilastoidaan jatkossa systemaattisesti. On kuitenkin syytä pohtia usean eri tietojärjestelmän perusteltua käyttötarvetta ja mahdollisuutta yhteisen tietojärjestelmän kehittämiseen.

Lakiesityksen tavoitteena on linkittää kotoutumisen edistämistä voimakkaammin työllisyyspalveluihin. Yhteinen tietojärjestelmäratkaisu tukisi tavoitetta ja poistaisi mahdollisia päällekkäisyyksiä. Mikäli on mahdollista rajata työvoiman ulkopuolella olevat kotoutujat samaan asiakastietojärjestelmän eri osioon, olisi perusteltua kehittää vain yhtä yhteistä järjestelmää.

Samoin valtakunnallinen tietovaranto tulisi integroida työllisyyspalveluiden käyttöön tulevan asiakastietojärjestelmän (TEA) kanssa. Tällä välttyttäisiin päällekkäiseltä työltä ja kirjauksilta, sillä työntekijöiden käytössä saattaa olla jo useampi järjestelmä (esim. TYPPI, URA/Työmarkkinatori). Lisäksi huomiona, jos jatkossa on tarkoitus hyödyntää myös kotoutumiskoulutuksiin ja omaehtoiisiin opintoihin Koulutusportti-järjestelmää, se olisi tarpeen integroida sekä asiakastietojärjestelmään, että tietovarantojärjestelmään.

Valtakunnallista tietojärjestelmää rakennettaessa tulisi ottaa huomioon myös olemassa olevat varhaiskasvatuksen ja koulutuksen digitaaliset palvelut, joissa on tietoa varhaiskasvatuksen palveluihin osallistumisesta, opiskeluoikeuksista, opiskelusta ja suoritetuista tutkinnoista (VARDA ja KOSKI). Edellä mainittuihin kansallisiin palveluihin on jo olemassa olevat rajapinnat varhaiskasvatuksen ja koulutuksen paikallisesti käytössä olevista tietojärjestelmistä. Kotoutumisen edistämiseen liittyvää tietojärjestelmää kehitettäessä tulisi ottaa huomioon jo olemassa olevien palveluiden tarjoamat mahdollisuudet ja välttää päällekkäisyydet esimerkiksi tietosisällöissä (74§, kohta 5).

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

Ei erityisiä kommentteja.

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

Vaikutusten arviointi on pääosin kattava ja nostaa olennaiset asiat esiin.